

Vít „Naku“ Stěpanov

VÝBOR Z DÍLA

(DUBEN 2002 – BŘEZEN 2003)

MIMO SBÍRKY

(LEDEN – BŘEZEN 2003)

Můj epitaf

Můj epitaf.doc, 15. 1. 2003

Jak jasan co s důvěrou
na zimu obnaží svou
krásu a s nadějí ve
vzkříšení složí životů svých
tep v hluboko v zemi
pletenec svých žil
v sekeře spatří nádheru
v spánku milosrdné smrti.

Básníkuv pád

26. 1. 2003 (kategorie Indispozice)

Pravděpodobně 15. z Bloudových zápisů.

Text vznikl metodou AUTOMATICKÉHO TEXTU.

Nepozastavujte se proto nad z velké části chybějící diakritikou a nelogičností určitých spojení. Rozhodl jsem se nechat text v neupravené podobě v zájmu autentičnosti.

28. 1. 2003 [reakce na reakce]

Nepovažuji metodu „automatického textu“ za „pohrdání čtenářem“, ba přímo naopak. Automatický text jakožto autentické zachycení myšlenkových proudů mi přijde mnohem náročnější na čtenářovu fantazii než to uboze vykonstruované básnictví, které s cílem být správně pochopeno a interpretováno zaprodá pod okovy gramatiky vlastní „slovobru“ a individualitu..

Básník, v tváři vtetován měl žal,
nad branou příboje mlčky, svobodou zpít, stál
a líné tóny písňě líně notoval
jak Pan co kdys na syringu hrál
a žádostiv rákos v touze polámal
by to co nesměl mít s pýchou
v náručí svém uchoval.

Básník stál a z útesů štítů
vstříc vlnám zpíval píseň svou
tesknivou, co v srdcích
chladných chladné vichry zdvíhá.

Stál, pak krok udělal
a já, s obdivem, pád jeho sledoval.

Tělo jeho bortilo své tvary o hrany
štítů vápence ledovcových stěn
a krví na to přebělostné plátno
života čáry s rozmachem gravitačním
tahem těla štětce čmárat svedlo.

Padal dál,
v letu zblízka smrti tváře
zpytoval až žízňivý
příboj tělo jeho vsál.

Tak skončil ten,
co talentem obdařen,
přec co nejvíc z nejvíců všech chtěl,
v srdci svém v troud proměněn,
nezískal a tak, podupán,
prachu prach a stínů stín,
chaluhám vstříc
vrhl choré svoje tělo,
co, bláhové, po žáru
lásky zatoužilo, však mrazem
spálilo okvětní své a brnění svých
pláty.

Vít „Naku“ Stěpanov

4 ZPĚVY NEMOCNÍČNÍ
plody Lazarovi

Imprese - Letní poledne

8. 3. 2003

Imprese...

Pod klenbou větví dřev
ač zcezeno sítem prastarého cedru,
na plátno kůže slunce
ryje mi knihu slepých bájí.

A srdce mé můj
život zítřkům žene vstříc
koryty a průplavy
mých žil.

Tiše a cynicky...

Hloupost

10. 3. 2003 (kategorie *Indispozice*)
Taková „hloupost“...

Přemítám

Chroust v trávě
před sebou kus
nesmrtelna válí.

Hloupost. To přeci chroust nesvede.

Mumie kočky
stepuje v zahradě.

Hloupost. Kdo kdy kočku učil stepu?

Sir Isaac Newton
zemdlen ulehl
v ořešáku stín.

Hloupost. Tys snad slyšel o ořechu poznání?

Ležím a přemítám...

Tvůj dech...

12. 3. 2003

Taková bloupost, co vznikla jednoho dlouhého dne na nemocničním lůžku...

Stín větru, co vydechlas,
ustavičně honí se mi hlavou.

Tóny z mých varhan
smyslně vyloudil by rád...

Ale nejde to.

Orchestr mých vad
striktně svojí partiturou
být zotročen se zdá.

Škoda padlých snů
a škoda duše holých stránek...

Jsi..

14. 3. 2003

Malý experiment...

Jsi jako zrcadlo. Převracíš.
Chechot racků pekla
dolů chropotem být zdá se.

Jsi jako hladina. Potápíš.
Paluba z nefritu
v chorálu žalmů zlámala své stěžně.

Jsi jako cholera. Zabíjíš.
Davu prosebníků
milosrdní vypálili páry uplakaných očí.

poslední...

Depresárium

17. 3. 2003

Kategorie: Depresárium

To, co vzniklo během několika málo minut.

Jakožto AT si prosím nevímejte opakujících se slov a nepřesností gramatického rázu...

Zvracím krev smíšenou s dehtem.

Hnus se vyplavuje z hlubin mého mozku a zřídlo hniloby tlukoucí v žaláři mé hrudi chrlí splašky ven; pryč; daleko od vraku mého tonoucího těla.

Chlad necitelnosti která mě obklopuje se vší svou mrazivou silou dere hluboko do sklepení mých plic a paralyzuje mojí přirozenost uvězněnou mezi přepevnými kvádry nicoty... hluchoty a slepoty.

Klesám hlouběji a hlouběji oceánem nebytí a zlaté rybky vůkol na mě svými přáninosnými těly odrážejí poslední paprsky slunce... ano... vzdáleného slunce. Mé naděje, která se z naděje změnila v jařmo.

Odlesky světla mě fotony svých těl tlačí stále hlouběji a hlouběji a ubíjejí poslední záblesky živoucího plamene kasematech poslední z mých hlav. Nedýchám. Nevidím. Neslyším..... Nežiju.

Dante měl pravdu. Chřtán pekel vypadá děsivě. Vzhůru dolů! Satanáši strav mé hříšné tělo plamenem poznání!

Zhřešil jsem láskou.

Zhřešil jsem důvěrou.

Zhřešil jsem nadějí.

(DUBEN – PROSINEC 2002)

Jaro v Paříži

JaroPaříži.doc, 27. 4. 2002 (dramaráma; verze 2.)

Postavy : Sebevrah a Letec-amatér

Místo : Eiffelova věž, asi 220 m nad zemí, přelom století

SEBEVRAH stojí na hraně a nemůže se odhodlat ke skoku, přichází LETEC (s křídly v podpaží) a nejdříve SEBEVRAHA zaujatě pozoruje, po chvíli však znuděně usedá opodál a co chvíli se kouká na hodinky.

SEBEVRAH se chvíli „nejistě“ snaží skočit.... protahuje to... až...

SEBEVRAH Panebože..... já to nedokážu...

LETEC (*prudce přistoupí – SEBEVRAH se lekne a poskočí*) Hodlá se pán konečně určit.... SKOČIT? (*SEBEVRAH opět povyskočí a nejistě se zapotáčí*)

SEBEVRAH Anooo..... totiž ne....

LETEC (*mne si podvědomě ruce*) Tak to by se pán dozajista neurazil, kdybych skočil první, že?

SEBEVRAH (*sedne si s jednou nohou spuštěnou přes okraj*) „Copak... vy dete taky skákat?“ (*překvapeně*)

LETEC (*pyšně*) Samozřejmě.... já jsem totiž... LETEC! (*poslední slovo téměř vykřikne*)

SEBEVRAH Le... le co?

LETEC No... letec – od slova LÉ-TAT!

SEBEVRAH Opravdu? (*u vytržení*)

LETEC Opravdu... jest tomu tak. Tak... mohl by mi pán konečně uhnout ze vzletové dráhy? (*ukáže konejšivě přes okraj*)

SEBEVRAH Cože?

LETEC (*nasupně*) Mohl by se pán konečně rozhodnout, zda-li hodlá skočit nebo mi UHNOUT?

SEBEVRAH (*provinile*) No... uhnout nemůžu... to už bych se neodhodlal sem vrátit a s tím skokem... dejte mi čas...

LETEC (*pro sebe*) BOŽE! (...) Čekáte snad, až Vás STRČÍM?

SEBEVRAH (*vyděšeně*) To né! prosím.... víte, já se k smrti bojím výšek....

LETEC (*sarkasticky*) A není snad dobře, že se K SMRTI bojíte výšek??

SEBEVRAH (*smutně*) Nechte toho.... já nejsem žádný zbabělec, abyste věděl.

LETEC (*ironicky*) Nééé! Pro Boha! Jak si můžete myslet, že by mě něco TAKOVÉHO mohlo napadnout?

(*ticho*)

LETEC Kolik je vám vlastně let?

SEBEVRAH 20....19.... vlastně 17...

LETEC Sladkých sedmnáct.... a (smím-li být tak opovážlivý) co Vás přimělo vystoupat oněch 1140 schodů a posadit se právě tady a... POKOUŠET se o brzkou návštěvu márnice u Sacre Coeur?

SEBEVRAH (*smutně, rezignovaně*) Jsem tak sám...

LETEC Opravdu? Neurazíte se doufám..., když řeknu že mě to nepřekvapuje.. no jen se na sebe podívejte člověče!

SEBEVRAH Jste krutý...

LETEC Krutý? Ale můj synu, nebuďte směšný... Co znamená v dnešním krutém světě být krutý.... všední?

(*SEBEVRAH se na LETCE podívá tak, jako by pochyboval o jeho duševním zdraví*)

LETEC No ano... uznávám... byl jsem malinko unáhlený... možná jsem odpověděl příměji než je zdrávo... ostatně... (*pauza*) ...no, příliš upřímnosti škodí. Ale můžete si za to sám! Kdybyste tady neokouněl a skočil, tak by k žádnému (*pauza*) faux pas nedošlo....

SEBEVRAH Jste krutý...

LETEC Vy ale umíte být nudný! Umíte vůbec ještě něco jiného? Zkoušel jste někdy něco jako „MÁMA MELE MASO“, „EMA MÁ MÍSU“...

(*SEBEVRAH se na něj ukeřivdění zahledí*)

LETEC Dobře, dobře... (*usedne vedle SEBEVRAHA a dá mu ruku na rameno – konejšivě*) Synu, vzít si život... to je závažné... (*zamysleně*) možná to vůbec nejzávažnější.... rozhodnutí, co může člověk učinit. Uvážil jste pečlivě všechny důsledky? (*tázavě se na něj zahledí, ale SEBEVRAH dál zírá do prázdna a mlčí – pauza*)

Dovolte mi, abych Vám byl nápomocen. Já, jako letec-amatér mám určité zkušenosti s klouzavým letem a shodou okolností mám i slušné znalosti anatomie. Takže, *(začne ukazovat – SEBEVRAH sleduje)* když se odrazíte odsud narazíte pravděpodobně do támhletoho nosníku. Když budete mít štěstí, zlomíte si vaz. V druhém případě *(SEBEVRAH na okamžik zavře oči a polkne)* si způsobíte rozsáhlé a nadměru bolestivé krvácení do dutiny břišní, doprovázené trvalou ztrátou schopnosti provádět základní výměnu dýchacích plynů. Pak se ještě odrazíte támhle, támhle a támhle, zlomíte si ještě pár kostí (opovažuji se tvrdit, že většinou dost nešťastně),... pak dlouho nic a bum *(tleskne)* ...konec. Možná ještě na závěr vyděsíte pár babiček a jejich pudlíků, ale myslím, že v tu chvíli vám to už stejně bude jedno...

(pauza)

Dle mého ryze soukromého názoru, Vám za tuto zkušenost nestojí ani ta nejkrásnější z Pařížanek.

(SEBEVRAH mlčí a tak se po chvíli LETEC postaví a začne si připínovat křídla)

LETEC No... možná je tu dost místa pro nás pro oba... *(chvilku zápasí s nandaváním křídel – SEBEVRAH neodolá a tu a tam se na něj poohlédne – po chvílce...)*

SEBEVRAH *(zvědavě)* Co to máte?

LETEC *(jak pro idiota)* Svatá dobroto... no přeci... KŘÍDLA!

SEBEVRAH A k čemu vám jsou?

LETEC *(skepticky, ironicky)* Nechce pán přeci-jenom skočit?

SEBEVRAH *(nepochopil – uraženě)* Ne...

(LETEC chvíli SEBEVRAHA překvapeně pozoruje a pak s povzdechem pokračuje v nandavání křídel - pauza)

SEBEVRAH Vy jako... poletíte?

LETEC *(sebevědomě)* Samozřejmě! *(zasněně)* Chci se proletět nad Paříží v záři zapadajícího slunce a.... („návrat do reality“) a tak vůbec.

SEBEVRAH A co když se vám něco... když se vám něco pokazí?

LETEC *(překvapeně, ustrnule)* A co by se jako mělo pokazit?

SEBEVRAH *(jemně)* No... co když se prostě odrazíte a... a ono nic?

LETEC *(nechápaně)* Co... nic?

SEBEVRAH No... co když prostě ty křídla... *(nedovede vyjádřit – chaotická gestikulace)*
NEBUDOU FUNGOVAT?

LETEC *(povýšeně sleduje „opovážlivce“)* Vy... vy se OPOVAŽUJETE
POCHYBOVAT O MÉ SCHOPNOSTI SESTROJIT FUNKČNÍ KŘÍDLA?

SEBEVRAH Ne... to ne... já jen...

LETEC Vy se opovažujete PROJEVIT SVOU NEDŮVĚRU V TOTO
MISTROVSKÉ DÍLO? *(zamává na prázdná křídla)*

SEBEVRAH Já jen chtěl...

LETEC PÁN SNAD... *(uklidní se)*... pán snad žertuje?

SEBEVRAH *(nejdříve kroutí hlavou „ne“, ale po chvíli, kdy se na něj letec upřeně dívá
změní na „ano“)* Ano... myslel jsem to SAMOZŘEJMĚ v žertu...

LETEC *(nepochopiv skrytou ironii)* To jsem jen rád... *(skepticky, poučlivě)* leč musím
konstatovat, že Váš smysl pro humor zdá se mi poněkud zvrácený...

SEBEVRAH *(až příliš zkormouceně)* Ano... ano. *(povzdechne si)*

LETEC *(usedne vedle a poplácá SEBEVRAHA „křídla“ po zádech)* Ale no tak,
mladíku... já to nemyslel zle...

SEBEVRAH Já... jen jsem si vzpomněl, jak říkala, že jsem k smrti nudný... že se
prý snad ani neumím smát...

LETEC Ano, ano... to chápu... Je přece úplně normální vydrápat se na věž
kdykoli nějaká SLEČNA řekne *(karikuje)* „Jste nudný“.

SEBEVRAH Ale ona není jen tak nějaká slečna... ona je učiněný anděl!

LETEC To znám... každá je anděl... Problém dlí v tom, že většině takových
andělů po svatbě narostou rohy... a jejich manželům zas parohy. *(rychle)* No tak to
chodí, NO!

SEBEVRAH Přestaňte... ona je jiná... podívejte *(vyndá zžloutlou fotku a podává jí
LETCI)*

LETEC *(blouhavě; nedůvěřivě až ironicky)* Hmm... opravdu. Jiná. *(otočí fotku – čte)* „Její
smích, ten malý střípek zázraku, co dnem i nocí hlavou se mi honí...“ poslyšte...
to jste *(nedůvěřivě)* psal VY?

SEBEVRAH No... ano...

LETEC (*důrazně*) Á... pán je umělec... Tak to všechno vysvětluje...

(*SEBEVRAH se na něj tázavě zbledí*)

LETEC Viděl jste snad někdy umělce, aby to měl v hlavě v pořádku?

(*SEBEVRAH u vytržení*)

LETEC (*zamyšleně*) Počkejte... jednou, nešálí-li mě paměť, jsem skutečně viděl člověka... UMĚLCE..., který vypadal, jako že je úplně normální. Sedával zrovna támhle (*ukáže „dolů“*), na té římse o pár metrů níž, měl stojan, barvy a maloval: Paříž v červenci, Paříž v srpnu, Paříž v září... Jeho posledním obrazem byl tuším... Říjen?... ne, Listopad.

SEBEVRAH (*nechápatě*) A co Prosinec?

LETEC Ále... měl smůlu.

SEBEVRAH (*stále nechápatě*) Smůlu?

LETEC No... né nadarmo dole visí cedule: „Při náledí se věž neudrží“.

(*SEBEVRAH na LETCE šokovaně zírá*)

LETEC (*filosoficky*) Jak by to asi vypadalo, kdyby sem v zimě lezli skákat náctiletí blázni, nešťastně zamilovaní do nějaké nafoukané SLEČNY, a ono jim to, nedej bože, skutečně uklouzlo... Umíte si to představit? Těch mrtvol? Hrozná představa...

(*pauza –SEBEVRAH uraženě kouká „kamsi“ - po chvíli LETEC odhodlaně povstane*)

LETEC No... nějak jsme to zamluvili... kdo z nás půjde první?

SEBEVRAH (*zaváhá*) Já ne... rozhodl jsem se... rozhodl jsem se to odložit...

LETEC Správná volba synu! No... tak zatím... a... držte se (*nabídne mu ruku*)

SEBEVRAH (*po chvílce překvapení ruku přijímá*) Tak zatím...

Letec se odrazí a skočí. Ozve se 4x „AU“, pak rána a štěkot pudlů. Sebevrah vyděšeně zírá neschopen pohybu ni slova...

(*opona*)

NEZAŘAZENÉ SOUČÁSTI BLOUDOVÝCH ZÁPISKŮ

Zapisky-final.doc, 6. 10. 2002

מה-שהיה הוא שיהיה ומה-שנעשה הוא
שיעשה ואין כל-חדש תחת השמש.

*„Což bylo, jest což býti má; a což se nyní děje,
jest to, což se dítí bude; aniž jest co nového pod sluncem.“*

(Kazatel 1:9)

Boj

Kazajka věrnosti
a Síla poblouznění
spolu nerovný boj svedly.

A resumé ?
Obě padly...
Dřív však své dřevce
vší silou v srdce
(o něž bojovaly)
vbodly!

Historie vzniku

I. & II. – 15.VI.2002 – sv. Orsisius

V časných ranních hodinách vznikla I. balada celého cyklu. Je na ní do značné míry zřejmé, že ve své neurčitosti nebyla zprvu považována za součást jakéhokoli celku.

Balada II. (má nejoblíbenější) byla do značné míry ovlivněna zážitky minulé noci. Inu, není nad dlouhou procházku noční Prahou...

Mimo jiné – ten den jsem slavil svátek, ale nejmenuji se (snad bohužel) Orsisius.

III. – 16.VI.2002,30.VIII.2002 – sv. Aureus

Třetí *Zápisek* se stal pro změnu asi nejslabším z celé série. Hra s rýmy mi nevychází tak jak by měla.

V textu je vidět hranice „rané“ a „pozdní“ práce – v posledních 2 strofách mizí rýmy úplně a tempo vyprávění se radikálně mění.

IV. – 16.VI.2002,18.VI.2002 – sv. Aureus

Čtvrtý kus nějak nemám rád. Nezapadá mi prostě do rámce *Bloudova* světa. Co se vzniku týče, je na něm jasně vidět, že vznikal postupně. Protože jsem si hned na počátku práce dal za cíl nějak výrazněji nemodifikovat již napsané texty, rozhodl jsem se ponechat příběh *Blouda* a rytíře v původním, dosti syrovém stavu.

V. – 21.VI.2002 – sv. Lazarus

Toto dílko vzniklo za hluboké noci. To je více méně jediné, co Vám k němu můžu říct. Prýští z něj pocity veskrze depresivní. Co může za „podezřelé“ dělení veršů nevím...

VI. – 24.VI.2002,28.VI.2002 – sv. Rumold

Tak tato balada měla asi nejpohnutější osudy ze všech *Zápiseků* vůbec. Střídavě jsem jí ze sbírky vyškrtával a zas jí vracel zpátky. Práce na ní mi sice zabrala jen 4 dny, ale určitě to byly ty nejpernější vůbec (snad kromě psaní IX.). Já nevím proč, ale zrovna VI. mám docela rád, a to i přesto, že celé 2 měsíce sem se za ní pokoušel napsat náhradu.

I proto se mi zdá paradoxní, že je ze *Zápiseků* tou vůbec nejdelší...

VII. – 28.VI.2002 – sv. Irenus

Jak si můžete všimnout, tak více než polovina „díla“ vznikla v červnu. Důvody k tomu jsou různé.

Základní myšlenka k tomuhle „kousku“ vznikla (opět) při jedné noční procházce, nicméně poslední verš jsem doplnil až v půlce srpna...

úvaha „O brdosti“ – 17.VII.2002 (!) – sv. Alexis

Tak po překlenutí jednoho delšího prázdného období tu máme další dílko, které i když nespadá do „nosné části“ sbírky, má určitě (doufám...) co říci.

VIII. – 20.VII.2002 – sv. Eliáš

A konečně další *Zápisek*. Jeho základní myšlenka mi v hlavě ležela ladem dost dlouho. Za výsledek bych ale ruku do ohně nedal.

IX. – 24.VII.2002, 6.VIII.2002 – sv. Menefrida

Tak tenhle pokus o báseň v próze mi dal dost zabrat. Práci na něm jsem strávil hned několik hodin a můj pracovní blok obsahuje hned několik betaverzí a v nich spoustu škrtnců a šipek...

??? – 2.VIII.2002, 4.VIII.2002 – sv. Theodota

Ač za tyto „krušné“ (a tiché) dny sice nevznikl ani jeden *Zápisek*, ale *úvah* (např. obě „O mlčení“) vzniklo pozhnaně. A vznikla též poslední strofa *Apoteózy*, i když jsem ještě vůbec netušil nic o její budoucí podobě (pozn. „*Apoteóza lásky*“ byla nakonec v průběhu redakčních prací ze sbírky vyškrtnuta)

X. – 8.VIII.2002, 15.VIII.2002 – sv. Gedeon

V této baladě jsem se pokusil vrátit k veršům, protože se mi zdálo, že forma jak *Zápiseků*, tak *úvah* se stává čím dál tím abstraktnější a volnější. Existovalo několik verzí s různými konci. Nakonec vyhrál ten, který si tu můžete přečíst. Právě tato „balada“ je velmi specifická tím, že výsledný text obsahuje jen tak 15-20% skutečného objemu textu vytvořeného za celou dobu práce na ní.

Praeludium – 9.IX.2002 – sv. Wulfbilda

Po další, skutečně dlouhé pauze (zapříčiněné možná tím, že jsem už práci považoval za dokončenou) jsem napsal tuto úvodní „báseň“. Inspirací mi byl starořecký mýtus o *Eurynomé a Ofiónovi* – pelagické verze mýtu o stvoření světa.

Faethón Protogenos – 12.IX.2002 – sv. Menodora

V tomto „úvodu před úvod“ jsem se rozhodl a pokusil nějak *Blouda* „definovat“. Možná, že jsem udělal chybu (ale určitě to nebyla poslední chyba toho dne)...

Clausula, „Smrtelní“ – 15.IX.2000 – sv. Ritbert

Dnes jsem po 92 dnech dokončil své „dílo“. Co se *Clausuly* týče, tak právě tu považuji za vyvrcholení celého „eposu“. Yggdrasil je strom, co dle skandinávských bájí podpírá svět a tvoří jeho střed.

NEZAŘAZENÉ PRÁCE

Výtvor

Výtvor.doc, 29. 8. 2002

Hrdost co sny smrtelných v mořích octa topí
Korunou trnitou sevřela můj stín
Hřebenem zaslepení učesala můj svět
Do kobky samoty svrhla mé pulzující srdce
Ubila lásku a v kaluži dehtu svlačila pochopení.

Teď jen můry noci v drti z citů mají hřad
A bezcitná zášť mi v žilách spolu s krví proudí.

Miloval sem oddaně mnohé...
...teď stejně oddaně budu je nenávidět!

Hluboko ve mně zní hrdosti té chór
A rozum smí jen z exilu pomatení
Sledovat zkázu již sobě sám dám znát!

Močál

Močál.doc, 20. 9. 2002 (očividně nedokončeno)

Prudký déšť bičoval těla lidí a slonů, jako by je chtěl spláchnout z povrchu zemského a mohutné blesky bez ustání osvětlovaly dílo zkázy pod sebou. Žíznivá půda ochotně přijímala každou kapku vláhy, kterou jí lýtý přívál poskytl a brzy se změnila z opory pro nohy znavených poutníků v bezedný močál lačně polykající každého, kdo se k němu opovážil byt' jen přiblížit. Nářek a pláč tonoucích lidí a slonů zanikal ve všudypřítomném jekotu bouře. Zvířata zachvátila panika a ve snaze vybojovat svůj, již předem prohraný, souboj se zmítala a v marné snaze uniknout semknutí smrtícího bahna odhazovala purpurové čabraky a postroje, shazující do temných hlubin zlatými třásněmi zdobená nosítka ze svých hřbetů.

Netrvalo dlouho a bouře utichla. Nad krajinou zavládla milosrdná tma. Po slavném průvodu se doslova slehla zem...

Král otevřel oči. Na nebi zářilo hvězdné vojsko v plné síle, sešikováno pod korouhví Měsíčního boha a jemný vánek tančil s listy trávy své vířivé tance.

„N'batu?“, roztrástil oponu ticha švitořivý hlásek.

Král zvednul hlavu a spatřil malého chlapce v bílé říze jak ho pobaveně sleduje dvojicí zvědavých a hlubokých očí.

„Cožpak nevíš, maličký, že se nesluší abys mě zval jménem?“, řekl unaveným hlasem a položil hlavu zpátky na trs trávy na němž před tím pokojně spočívala.

„No tak N'batu, vstávej!“, nedal se chlapec odradit a přistoupil blíž ke královi ležícímu tělu. „Musíme jít!“, pokračoval a tentokrát v jeho hlase už skutečně zněla naléhavá prosba.

Král prudce otevřel oči a naráz se posadil.

„Jít? A kam?“

„Domů.“

„Domů?“

„Pryč odsud.“

„A ty znáš cestu pryč z Močálu?“

„Močál je mým otcem.“

„Kdo jsi?“

„Jeho syn.“

Nešli dlouho, ale král byl již velmi znaven namáhavou cestou a prodíráním se bujnou vegetací pokrývající zrádné hlubiny bezedného chřtánu země.

„Počkej.“

„Na co?“, otázal se chlapec nechápavě.

„Potřebuji si odpočinout.“

„Dobrá. Kousek dál je vhodné místo.“

Ušli pár desítek metrů a vynořili se na kraji nevelkého, měkkou travou porostlého ostrůvku. Posadili se a chlapec odněkud ze záhybů svého šatu vyndal chlebovou placku a pustil se do jídla. Svému společníku se nabídnout neobtěžoval.

„Jak jsi mě našel?“, otázal se po chvíli král na otázku, která mu již dlouho ležela v hlavě.

„Viděl jsem, jak vás Močál vlákal do pasti.“

„Proč?“

„Aby vás mohl pozřít.“

„Proč?“

„Chtěl potrestat nebetyčnou zpupnost s jakou jsi se svým průvodem tížil bedra země,“ odpověděl bezostyšně chlapec a pokračoval v jídle.

Král přeběhl mráz po zádech. Kdyby se mu něco takového opovážil někdo říci u dvora, nedožil by rána.

„A proč ušetřil zrovna mě?“, otázal se po chvílce rozpačitého mlčení.

„Chce tě podrobit zkoušce.“

„Zkoušce?“

„Ano.“

„A jaké?“

„Nevím.“

Král nad tím chvíli přemýšlel. Pak se konečně odhodlal a zeptal se na otázku, která ho v tu chvíli tížila ze všech nejvíc.

„Dáš mi kousek?“

„Rád.“ A chlapcova ušmudlaná tvář vykouzila úsměv.

„Kdy vyjde slunce?“

„Nevím.“

„Nevíš?“

„Tady není pánem slunce. Tady vládne Močál.“

Kytky

AT1 Kytky.doc, 2. 12. 2002 (automatický text)

Jednou dech můj spočinul v lůně temných skal,
kde slunce rys zemi tváře nebes skryl,
a tam já – bloudě – verše poskládal,
a ty pak duši jen skal vyjevil:

Růže – krásný květ, co v trnů kyrys
cudnost svojí skrývá,
v dešti pěl ladnou píseň svou.

Leknín – jak Archa Noemova
zlatým květům otcem zdát se byl –
než jimi hladové žáby nakrmil.

Chrpa – modřejší než obloh stroužků pár
a přec bezbranná a slepá – podivná hříčka
lučin zákrutů.

Břečťan – zelený list co v hor kopců
srdce se suverénně vkrádá by naději
dát moh' v horách cizincům.

Orchidej – jak krásná panna se neochotně dává,
přec – když zdoláš ji – tak potěší tě ráda.

Fantasmagorie

Fantasmagorie.doc, 11. 12. 2002 (manifest)

Fantasmagorie jakožto literární útvar necht' leží na půl cesty mezi prózou a poezií. Nesmí však se stát synonymem pro báseň v próze. Její podstatou budiž vyprávění původem epické. Tam, kde magičtí realisté vystupují z hranic reálna a skutečnosti, jsou stále pevně vázání nejzákladnějšími zákony našeho světa – fantasmagorii však toto omezení musí být cizí.

Fantasmagoristé se nesmí nechat ovlivňovat objektivní realitou – jedinou realitou necht' jim je právě jejich subjektivní pohled na náš vesmír. Nesmí se bát vkládat do svých děl prvek neuvěřitelná a nereálna – nikoliv však cestou, jakou to činí mnozí autoři science fiction, kteří povětšinou oddělují smyšlené a skutečné tlustou čarou – naopak – magické a „jiné“ musí být srostlé se slovy jako sklo s rámem – jedno bez druhého pozbývá smyslu.

Spisovatel necht' se neostýchá odběhnout z děje a rozvinout na jeho kraji malebnou souhru svých slov a snů. Doslovnost zabíjí představivost – proto se jí fantasmagorista vyhýbá seč může! Realita necht' splyne se snem už svou samou podstatou.

Čtenář vzpírající se přistoupit na autorovu hru necht' je ponechán napospas zběsilému příboji slov a vět – první a poslední slovo necht' vždy pevně třímá píšící.

To však neznamená, že by se fantasmagorie měla vzpírat zásadám *skeletismu* – ba přímo naopak! Základní tvůrčí silou je a vždy bude čtenář – on, jeho představy a asociace tvoří vlastní náplň textu. Autorovou prací je stanovit osu. Osu však natolik pevnou, aby udržela váhu děje vždy a za každých podmínek.

Pokud se však čtoucí bude vzpírat stát se hybnou silou textu, zřítí se, protože holá kostra sama o sobě neznamená nic – dílo musí působit jako celek; kosti i maso dohromady, v symbióze a harmonii.

Ediční poznámka

Tento výbor z díla vám poprvé představuje poslední texty, které Vítek napsal a zachovaly se v autorských verzích, plus několik starších, nikdy nevydaných prací. Data, která jsou u nich uvedena jsou buď datem souboru v pracovním adresáři nebo datem uveřejnění na Písmákovi (<http://www.pismak.cz/>), odkad' jsou i případné autorské komentáře.

Co se grafické úpravy týče, byla částečně převzata z jeho sbírky *Vyznání*. Obsahové úpravy v první části byly minimální, v části druhé (starší) byly odstraněny hrubky a překlepy. Úprava a scénografické poznámky *Jara v Paříži* byly lehce pozměněny.

Připomínky a všelike ohlasy směrujte na můj e-mail (ceel@centrum.cz), dále také upozorňuji na stránky o Vítkově (<http://naku.redir.cz/>), kde byste měli nalézt tuto i jiné sbírky a další informace, které by vás mohly zajímat.

Jan Potužník

Vlastním nákladem vydal Jan Potužník
Vydáno v Praze, v březnu 2004

Výtisk číslo: